

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАУКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

*(для здобувачів другого (магістерського) рівня
вищої освіти за спеціальністю
028 Менеджмент соціокультурної діяльності
галузі знань 02 Культура і мистецтво)*

**Чернігів
2023**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка**

Кафедра мистецьких дисциплін

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

З НАУКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДОЛОГІЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

**(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю**

**028 Менеджмент соціокультурної діяльності
галузі знань 02 Культура і мистецтво)**

Чернігів – 2023

УДК 378. 016: 001 (076)

Рецензенти:

Старченко Григорій Володимирович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та менеджменту організацій Національного університету «Чернігівська політехніка».

Воронко Олег Григорович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Укладач:

Ладонько Людмила Степанівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

М 54   Методичні вказівки для проведення практичного заняття та організації самостійної роботи з дисципліни «Методологія наукових досліджень» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 028 Менеджмент соціокультурної діяльності галузі знань 02 Культура і мистецтво) / Укладач: Л. С. Ладонько. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2023. 64 с.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (Протокол № 8 від 3 квітня 2023 р.)

© Л. С. Ладонько, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»	8
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	12
МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	13
РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ	17
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ	17
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	17
Тема 1. Наука: поняття та етапи розвитку	17
Тема 2. Методологія наукових досліджень	22
Тема 3. Рівні та методи наукового дослідження	27
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	33
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	33
Тема 5. Узагальнення та оформлення результатів наукового дослідження	39
Тема 6. Апробація та публікація результатів наукового дослідження у сфері менеджменту соціокультурної діяльності	44

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____	49
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ _____	50
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ _____	52
ДОДАТКИ _____	54
ДОДАТОК А. Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015 _____	54

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень» відноситься до циклу загальної підготовки магістрів спеціальності 028 Менеджмент соціокультурної діяльності. Вивчення дисципліни спрямоване на підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних до самостійної творчої роботи, впровадження у соціокультурну діяльність науково обґрунтованих методів та принципів роботи, наукомістких технологій, пристосування до стратегічних змін та нових умов господарювання.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів системи уявлень про методологію як галузь інтелектуальної діяльності, що забезпечує взаємно збагачуючі зв'язки між дисциплінами різного рівня узагальнення, надання широкої панорами методологічних принципів, підходів і методів наукового дослідження, формулювання методологічної і наукової культури.

Предметом вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» є система загальних принципів і підходів наукового пізнання, методи, технології пізнання, що пов'язані з науковою та практичною професійною діяльністю у сфері управління підприємствами та установами соціокультурної сфери.

Вивчення цієї дисципліни сприятиме розвитку у майбутніх фахівців із управління раціонального творчого мислення, здобуттю ними компетенцій щодо оптимальної організації наукової творчості в умовах практичної діяльності.

Основна мета дисципліни – надати здобувачам вищої освіти знання з питань основ наукових досліджень, створити і розвинути практичні вміння і навички розв’язання реальних задач з постановки, організації, планування і виконання наукових досліджень; розвинути вмінням за допомогою сучасних наукових методів знаходити найбільш раціональні та обґрунтовані управлінські рішення у складному інформаційному середовищі.

Завдання дисципліни:

– теоретична підготовка з питань загальних тенденцій розвитку сучасної науки та специфіки наукового пізнання;

– вивчення особливостей здійснення наукових досліджень, встановлення сутності основних понять і категорій методології науки;

– опанування технології організації науково-дослідної роботи, в тому числі вивчення логічної будови наукового дослідження;

– застосування теоретичних та емпіричних методів, оформлення результатів наукових досліджень;

– з’ясування особливостей впровадження результатів наукових досліджень у практику роботи підприємств та установ соціокультурної діяльності, оцінка їхньої ефективності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

Інтегральна компетентність. Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми в сфері менеджменту соціокультурної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові компетентності)

СК 2. Здатність визначати напрями досліджень для розвитку соціокультурної діяльності.

СК 6. Здатність швидко адаптуватися до викликів часу, до специфічних умов і напрямів професійної діяльності.

СК 8. Здатність застосовувати креативні технології на практиці.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Використовувати на практиці фаховий науково-термінологічний апарат, вміти представляти підсумки виконаної роботи.

ПРН 6. Аналізувати та оцінювати ризики, приймати ефективні рішення з питань соціокультурної діяльності.

ПРН 14. Застосовувати знання і вміння розробляти та реалізовувати на практиці соціокультурні стратегії і програми розвитку установи, міста, регіону, країни.

ПРН 16. Впроваджувати філософсько-культурологічні ідеї для більш повного осмислення основних трендів сучасного мистецтва.

Розділ 1

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ТЕМА 1. Наука: поняття та етапи розвитку

Сутність, складові та принципи науки, закономірності її розвитку. Дискусійні питання тлумачення сутності науки. Виникнення науки як сфери людської діяльності. Мета і завдання науки як сфери суспільної діяльності. Ретроспектива становлення і розвитку науки. Наукове пізнання. Основні структурні елементи теорії пізнання. Поняття наукової теорії та її функції. Наукові принципи та категорії. Параметри наукового дослідження. Суб'єкти наукової діяльності. Організація наукової діяльності в Україні, система наукових ступенів та вчених звань, наукометричні бази даних наукових досліджень. Еволюція та сучасність науки управління. Відмінності та спільні риси між вітчизняною та зарубіжною наукою управління. Предмет науки управління. Функції та роль науки управління у розвитку суспільства.

ТЕМА 2. Методологія наукових досліджень

Концептуальні основи наукового пізнання. Сутність наукового пізнання. Поняття наукового мислення. Філософсько-методологічні основи наукового пізнання. Універсальні методи і загальні принципи наукового пізнання. Поняття

емпіричного і теоретичного пізнання. Основні концепції і методологія наукового пізнання у сфері управління.

Поняття методології наукового дослідження та її роль в отриманні нових знань. Функції методології. Фундаментальна (філософська) методологія та її еволюція. Функції філософської методології. Базові принципи філософської методології: діалектики, детермінізму, ізоморфізму. Загальнонаукові принципи дослідження. Історичний підхід у наукових дослідженнях. Системний підхід та його характеристика. Поняття та ознаки системи, види систем. Системність наукового дослідження та його принципи. Структурно-функціональний, системно-діяльнісний, системно-генетичний методологічні підходи. Поняття синергії та синергетичний підхід у наукових дослідженнях. Інструменти синергетичного підходу. Інформаційний підхід та його застосування у наукових дослідженнях у сфері менеджменту соціокультурної діяльності. Аксиологічний підхід.

ТЕМА 3. Рівні та методи наукового дослідження

Наукове дослідження, його об'єкт, предмет та види. Поняття методу наукового дослідження. Методика наукового дослідження. Поняття загально- та конкретно наукових методів наукового дослідження у сфері науки управління. Характеристика найважливіших загальнонаукових методів дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, конкретизація. Види абстракції. Особливості моделювання як методу наукових досліджень. Характеристика конкретно наукових методів дослідження у сфері науки управління в соціокультурній сфері. Методи теоретичного і емпіричного пізнання. Вимоги до застосування методу наукового дослідження. Експеримент: особливості і переваги. Ідеалізація та формалізація. Адаптація та модифікація методологічних підходів та наукових методів до конкретних ситуацій професійної діяльності. Застосування логічних законів і правил у науковому дослідженні. Закони тотожності, протиріччя, виключення третього, достатньої підстави. Аргументування, правила формування аргументів у процесі дослідження. Поняття об'єкту та предмету наукового дослідження.

Змістовий модуль 2.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ТЕМА 4. Технологія дослідницької роботи

Процес наукового дослідження та його складові елементи. Загальна характеристика етапів наукового дослідження. Специфіки та етапів підготовки випускної кваліфікаційної роботи. Організаційно-методична підготовка наукового дослідження, дослідницький етап наукової роботи. Методика опрацювання наукової, навчальної літератури, емпіричних даних. Поняття наукової ідеї, технологія роботи з нею. Класифікація наукових ідей. Наукова гіпотеза та підходи до її формулювання. Наукова проблема. Поняття та етапи вибору теми наукового дослідження, обґрунтування його актуальності. Зв'язок теми дослідження з науковою проблемою, вимоги до її вибору. Структурні елементи наукового дослідження. Актуальність до слідження та її види. Мета і завдання наукового дослідження. Теоретичні, емпіричні, експериментальні завдання наукового дослідження. Поняття наукової новизни дослідження, умови та правила формування. Рівні наукової новизни у дослідженнях соціокультурної сфери. Порядок складання плану наукової роботи.

ТЕМА 5. Узагальнення та оформлення результатів наукового дослідження

Загальний порядок оформлення результатів наукових досліджень. Поняття наукового стилю мовлення та його особливості. Підстилі наукового стилю мовлення: науковий, науково-навчальний, науково-популярний, їх особливості. Відмінності наукового стилю від інших стилів мовлення. Вимоги до мови викладення матеріалу наукової роботи. Технічні вимоги до викладення матеріалів наукового дослідження. Правила оформлення заголовків, титульного аркуша, розміщення тексту. Порядок формування окремих елементів наукового роботи: рисунки, таблиці, формули.

Бібліографічний перелік та правила його формування. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне

посилання. Загальні вимоги та правила складання». Вимоги до оформлення джерел літератури та інших джерел інформації наукової публікації. Вимоги до оформлення додатків до наукової роботи.

Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Етапи виконання магістерської роботи. Основні вимоги до виконання магістерської роботи. Алгоритм написання та оформлення магістерської роботи. Вимоги до магістерської роботи. Поняття академічної доброчесності та її роль у вищій освіті. Плагіат та його види. Правила цитування інформаційних джерел. Засоби перевірки тексту на унікальність. Вимоги до унікальності студентських наукових робіт.

ТЕМА 6. Апробація та публікація результатів наукового дослідження у сфері менеджменту соціокультурної діяльності

Поняття апробації результатів наукового дослідження та його основні способи. Наукові публікації та їх функції. Види наукової продукції. Зміст та особливості оформлення монографічної продукції. Універсальний десятковий класифікатор.

Наукова стаття як вид наукової продукції. Вимоги до написання наукових статей. Структура наукової статті. Поняття References, вимоги до його підготовки. Методика визначення обсягу наукових праць. Реферування як метод обробки наукової інформації. Реферат, його види та структура. Доповідь на науковій конференції як форма апробації результатів наукового дослідження. Вимоги до доповіді. Тези доповіді та вимоги до їх підготовки. Документи щодо впровадження результатів дослідження. Звіт про результати наукового дослідження, його структура, вимоги до підготовки.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Разом	у тому числі				Разом	у тому числі					
		л	п	лаб	кон		с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. <i>Теоретичні засади наукового дослідження</i>												
Тема 1. Наука: поняття та етапи розвитку	15	3	3			9	15	0,5	1			13,5
Тема 2. Методологія наукових досліджень	15	3	2			10	15	0,5	1			13,5
Тема 3. Рівні та методи наукового дослідження	15	2	2			11	15	1	1			13
Разом за змістовим модулем 1	45	8	7			30	45	2	3			40
Змістовий модуль 2. <i>Практичні аспекти організації та проведення наукових досліджень</i>												
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	15	3	3			9	15	1	1			13
Тема 5. Узагальнення та оформлення результатів наукового дослідження	15	3	2			10	15	0,5	1			13,5
Тема 6. Апробація та публікація результатів наукового дослідження у сфері менеджменту соціокультурної діяльності	15	2	2			11	15	0,5	1			13,5
Разом за змістовим модулем 2	45	8	7			30	45	2	3			40
Усього годин	90	16	14			60	90	4	6			80

МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Розв'язання завдань щодо підготовки фахівців, які відповідають вимогам сьогодення, безпосередньо залежить від змісту та організації навчально-виховного процесу, оскільки саме в його перебігу проходить професійне становлення особистості. Засобом визначення кількісних і якісних параметрів технології навчання виступає контроль як один із невід'ємних компонентів процесу діагностування навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. В умовах перенесення акцентів на самостійне оволодіння знаннями великого значення набуває вивчення ролі контролю у формуванні мотивації навчання, розвитку їх пізнавальної самостійності, самоконтролю особистості.

Основними завданнями контролю якості підготовки фахівців є:

- визначення рівня виявлення та розвитку системи компетенцій особистості здобувача вищої освіти;
- виявлення, перевірку та оцінювання рівня здобутих знань, умінь та навичок здобувачів і якості засвоєння ними навчального матеріалу з навчальної дисципліни на всіх етапах навчання;
- оцінювання відповідності змісту, форм, методів і засобів навчання до мети та завдань підготовки фахівців з певного напрямку підготовки або спеціальності;
- стимулювання систематичної самостійної роботи та пізнавальної активності здобувачів вищої освіти;
- виявлення і розвиток творчих здібностей, підвищення зацікавленості у вивченні навчального матеріалу;
- оцінювання ефективності самостійної, індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти, їхнього вміння працювати з навчальною, довідковою, методичною літературою;
- розроблення заходів для підвищення якості навчання шляхом впровадження у навчальний процес інноваційних технологій.

Види робіт та вимоги до їх оцінювання

1. Робота на практичному занятті. Робота на практичному занятті передбачає: усне опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, робота над інформаційними кейсами. Усне опитування – найбільш поширений метод контролю у педагогіці. Усне опитування дає можливість перевірити ступінь засвоєння знань здобувачами вищої освіти, здатність до аргументації, сформованість мовленнєвих навичок, вміння вести діалогову комунікацію. Здобувач вищої освіти має можливість логічно та доказово висловити власну думку щодо обговорюваних на практичному занятті питань. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати на практичному занятті із даного виду опитування передбачена робочою програмою навчальної дисципліни. Бал є вищим в залежності від самостійності підготовки та аргументованості висловлювань.

Експрес-опитування на практичному занятті проводиться на початку або в кінці заняття для актуалізації опорних знань, засвоєних на попередніх заняттях. Деякі питання практичного заняття також можуть розглядатися за методикою експрес-опитування з метою охоплення якомога більшої кількості здобувачів вищої освіти. У процесі експрес-опитування здобувачі освіти мають можливість отримати додаткові бали. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями: змістовність, правильність, чіткість та швидкість відповіді.

Вирішення практичних завдань (інформаційних кейсів) проводиться на занятті за допомогою використання ігрових та інтерактивних методів навчання. Проблемні питання чи ситуації вирішуються у мікрогрупах. Здобувачі вищої освіти мають можливість організувати обговорення у формі дискусії чи дидактичної гри. Оцінюючи вирішення практичних завдань, викладач керується такими критеріями: повнота та аргументованість відповіді, творчий підхід до вирішення проблеми, нестандартність прийняття рішень, самостійність та правильність обґрунтування.

2. Письмовий контроль порівняно з усним опитуванням більш ефективний, оскільки протягом певного часу можна одночасно перевірити рівень володіння знань, умінь та навичок усіх здобувачів вищої освіти академічної групи. Це сприяє підвищенню якості самостійної пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, формуванню культури писемного мовлення, ефективності використання навчального часу.

Письмова робота за результатами модульного контролю. Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить дві письмових роботи за результати вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля. Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами однієї письмової роботи становить 10 балів.

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в семестр за результати вивчення всіх змістових модулів. Вона включає 2 теоретичні питання та тестові завдання. Завдання контрольної роботи можуть включати питання з тем, які передбачені планом для самостійного вивчення. Про проведення підсумкової роботи здобувачі вищої освіти попереджаються не менш як за тиждень. З переліком тем, питання з яких буде винесено на контрольну роботу, здобувачі теж ознайомлюються завчасно. Відповідь на теоретичні питання повинна бути повною, логічно його розкривати, але разом із власним аналізом поставленої у питанні проблеми. Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість ознайомитись з власними роботами, і при необхідності оспорити результати контрольної роботи. Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами підсумкової контрольної роботи становить 10 балів.

Самостійна навчально-дослідна робота здобувача вищої освіти полягає у написанні відповіді на поставлені проблемні питання у формі есе, доповіді чи наукового реферату. Тематика самостійної роботи дається після кожного практичного заняття. Всі види завдань для самостійного опрацювання, в тому числі науковий реферат, передбачає цілісну відповідь на поставлене питання із аргументованим викладом власної точки зору.

3. Підсумковим контролем за науковою дисципліною Методологія наукових досліджень, згідно із освітньою програмою та навчальним планом є усний екзамен. Основна мета екзамену – встановлення дійсного змісту знань здобувачів вищої освіти за обсягом, якістю і глибиною, вміннями застосовувати їх у практичній роботі менеджера соціокультурної діяльності.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Залікові модулі, які здаються із порушенням визначених термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату. За наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) студент має право скласти заліковий модуль з отриманням оцінки в діапазоні до 100 балів.

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%. Списування під час проведення форм проміжного контролю та екзамену заборонені. Мобільні пристрої не дозволяється використовувати під час тестування.

РОЗДІЛ 2

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. НАУКА: ПОНЯТТЯ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ

■ *Мета заняття:* здобуття знань щодо сутності, принципів та функцій науки, її ролі у розвитку суспільства. Отримання знань щодо організації наукової діяльності в Україні, системи наукових ступенів та вчених звань. Отримання знань щодо розвитку наукової дисципліни менеджмент соціокультурної діяльності в Україні, її структури та завдань.

Ключові слова та терміни: наука, ознаки науки, процес пізнання, принцип, наукові закони, теорія, функція, мета науки, завдання науки, елементи науки, класифікація наук.

У ході практичного заняття здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача обговорюють наступні *питання*:

1. Поняття гносеології (теорія пізнання) і її місце в системі філософського знання.
2. Діалектичний шлях пізнання. Проблема істини.

3. Види і принципи процесу пізнання
  4. Наука як специфічна форма суспільної діяльності.
- Мета науки. Наука як процес пізнання.
5. Наука як соціальний інститут. Наука і суспільство.
  6. Наука як система і система наук.
  7. Історія української науки. Формування наукової дисципліни «Менеджмент соціокультурної діяльності».

Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання та групової дискусії

1. Об'єкти наукових досліджень у сучасній науці про управління.
2. Троїстий характер структури наукового знання.
3. Наукові закони.
4. Свобода наукового пізнання та соціальна відповідальність науковця.
5. Дисциплінарний та міждисциплінарний аналіз науки.
6. Принцип об'єктивності, всебічності та взаємозв'язку, розвитку, історичного та логічного в науковому пізнанні.
7. Проблема пізнання світу. Споглядальна концепція пізнання.
8. Проблема істини. Істина та її роль у науковому дослідженні.

Завдання 2. Дайте визначення термінам «поняття», «судження», «висновок». Наведіть приклади.

Завдання 3. Тестові запитання

1. Яка система знань називається наукою?

1. Це система знань про об'єктивні закони природи, суспільства та мислення, яка створюється внаслідок спеціальної діяльності людей та наукових установ і безперервно розвивається.
2. Це історичний процес просування від незнання до знань, від знання окремих явищ, окремих сторін дійсності до більш глибоких та повних знань, до відкриття нових законів розвитку.
3. Це ступінь пізнання абсолютної істини.

2. Що є предметом науки?

- 1) матеріальні об'єкти природи;
- 2) пов'язані між собою форми руху;
- 3) особливості відображення форм руху матерії у свідомості людей;
- 4) форми мислення.

3. Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні визначені:

- 1) Президентом України;
- 2) Національною Академією Наук України;
- 3) Вищою атестаційною комісією України;
- 4) Верховною Радою України.

4. Яка з наведених відповідей правильна для визначення: «Це цілеспрямоване й організоване сприйняття предметів та явищ навколишнього світу»?

- 1) Вимірювання.
- 2) Порівняння.
- 3) Наукове спостереження.
- 4) Експеримент.

5. Принцип - це:

- 1) положення, яке сприймається без доказів у зв'язку з їх очевидністю;
- 2) головне вихідне положення будь-якої наукової теорії, вчення, науки чи світогляду, виступає як перше і найабстрактніше визначення ідеї, як початкова форма систематизації знань;
- 3) найбільш висока форма узагальнення і систематизації знань, що дає цілісне уявлення про закономірності та суттєві зв'язки дійсності;
- 4) твердження, яке сприймається в межах певної наукової теорії, як істина без доказовості і виступає в ролі аксіоми.

6. Національну Академію Наук було засновано:

- 1) 1945 р.;
- 2) 1918 р.;
- 3) 1980 р.;
- 4) 1925 р.

7. Одна з галузей досліджень, що вивчає закономірності функціонування та розвитку науки, структуру і динаміку наукової діяльності, взаємодію науки з іншими соціальними інститутами і сферами матеріального і духовного життя людства – це:

- 1) наукове дослідження;
- 2) наукова теорія;
- 3) гіпотеза;
- 4) наукознавство.

8. Частина об'єктивної реальності, яка перебуває у взаємодії із суб'єктом, це:

- 1) метод пізнання;
- 2) принцип пізнання;
- 3) об'єкт пізнання;
- 4) предмет пізнання.

9. До методів емпіричного дослідження належать:

- 1) спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент;
- 2) спостереження, вимірювання, формалізація;
- 3) ідеалізація, експеримент, формалізація, абстрагування;
- 4) порівняння, вимірювання, абстрагування, експеримент.

10. Метод, що передбачає розумовий відхід від несуттєвих властивостей, зв'язків, відношень об'єктів, що досліджуються, з одночасним виокремленням їх суттєвих властивостей, сторін, ознак, які цікавлять дослідника, це:

- 1) ідеалізація;
- 2) абстрагування;
- 3) формалізація;
- 4) аналіз.

11. Метод наукового пізнання, що передбачає з'єднання окремих сторін, елементів, властивостей, зв'язків досліджуваного об'єкта та його вивчення як єдиного цілого, це:

- 1) дедукція;
- 2) аналіз;
- 3) синтез;
- 4) індукція.

12. У процесі визначення причинно-наслідкових зв'язків застосовують такі методи:

- 1) дедукції, подібності, розрізнення, супутніх змін;
- 2) аналізу, визначення, індукції, залишків;
- 3) подібності, розрізнення, супутніх змін, залишків;

13. Основними характеристиками систем є:

- 1) цілісність, спільність чи неспільність з іншими системами, стабільність, адаптивність, навчання, здатність до самовдосконалення, еволюція;
- 2) цілісність, стабільність, адаптивність, навчання, здатність до самовдосконалення, еволюція; ефективність;
- 3) сумативність, взаємообумовленість, стійкість зворотного зв'язку, змінність у часі;
- 4) пристосування до навколишнього середовища, взаємозамінність елементів

14. Серед основних функцій науки:

- 1) нормативна;
- 2) пізнавальна;
- 3) творча;
- 4) ціннісна;
- 5) комунікативна.

15. Фундаментальні наукові дослідження, це:

- 1) дослідження, спрямовані на пошук шляхів практичного застосування відкритих раніше явищ і процесів, вирішення технічних проблем, уточнення неясних теоретичних питань, отримання конкретних наукових результатів;
- 2) розробка технологічних процесів, тобто способів об'єднання фізичних, хімічних, технологічних і інших процесів з трудовими в цілісну систему;
- 3) дослідження, спрямовані на отримання нових наукових знань і виявлення найбільш істотних закономірностей;
- 4) розробка певної конструкції інженерного об'єкту або технічної системи; розробка ідей і варіантів нового об'єкту.

Література

Основна [1, 2, 3,5]

Додаткова [4, 5, 8, 9, 13, 16]

Тема 2. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

■ **Мета заняття:** здобуття знань щодо змісту та функцій методології наукових досліджень, її структури. Розуміння відмінностей між філософською та конкретно науковою методологією. Розуміння новітніх наукових концепцій та методології наукових досліджень у сфері менеджменту соціокультурної діяльності.

Ключові слова та терміни: наукове дослідження, методологія, методика, метод, логіка, концепція, ідея, проблема, гіпотеза

У ході практичного заняття здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача обговорюють наступні *питання*:

1. Поняття про методологію і методіку наукових досліджень.
2. Фундаментальна або філософська методологія. Загально-наукові методи дослідження.
3. Загальнонаукові методи дослідження.
4. Спеціально-наукові методи дослідження.
5. Дисциплінарні методи наукового дослідження.
6. Методи міждисциплінарного дослідження.
7. Концепції та методологія наукового пізнання у сфері управління.

Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання та групової дискусії.

1. Неопозитивістська концепція пізнання (Мах, Авенаріус).
2. Прагматична пізнавальна концепція (Ч. Пірс, У. Дžeme, Дж. Дьюї).
3. Змістовна та формалізована методологія. Специфіка філософсько-методологічного дослідження науки.
4. Позитивізм – неопозитивізм – постпозитивізм як світогляд і методологія наукового пізнання.
5. Дослідницькі програми і їх методологія.

Завдання 2. Тестові запитання

1. Емпіричний рівень пізнання включає:

- 1) описування, судження, поняття;
- 2) порівняння, спостереження, експеримент, вимірювання;
- 4) всі відповіді вірні.

2. Фундаментальним, узагальнюючим методом пізнання дійсності є:

- 1) історичний;
- 2) діалектичний;
- 3) системний;
- 4) формалізація.

3. До загальнонаукових методів наукових досліджень не відносяться:

- 1) теоретичні;
- 2) часткові;
- 3) емпіричні;
- 4) емпірико-теоритичні.

4. Науковий факт це:

- 1) обґрунтоване судження;
- 2) мислення;
- 3) вивчення законів природи;
- 4) складова наукового знання;
- 5) пошук.

5. Гіпотеза походить від грецького слова:

- 1) завдання, задача;
- 2) основа, припущення;
- 3) пропущення;
- 4) обґрунтування.

6. Теорія це:

- 1) методологічна характеристика дослідження;
- 2) об'єктивно існуючий, повторюваний, стійкий, істотний зв'язок для групи явищ, що визначає процеси становлення та існування систем, що розвиваються;

3) форма наукових знань про дійсність, яка має логічну структуру і дає цілісне уявлення про закономірності та суттєві характеристики об'єкта;

4) правильна відповідь відсутня.

7. Концепція це:

1) система взаємозалежних і виникаючих один з одного поглядів, спосіб розуміння, трактування явищ, процесів; основна ідея якої-небудь теорії, єдиний визначальний задум, основна думка добутку, наукової праці і т.д.;

2) ознака, по якій класифікуються, визначаються, оцінюються явища, дії чи діяльність (зокрема, при їх формалізації);

3) сукупність певних правил, прийомів та норм пізнання;

4) короткий письмовий виклад змісту розмови, тексту.

8. План наукової роботи (з лат. плоский, рівний) це:

1) визначення алгоритму дій щодо характеристики відповідності гіпотези, закону чи теорії фактам, що спостерігаються, чи експериментальним результатам;

2) порядок, послідовність у викладі наукового добутку, статті і т.д.;

3) пропозиція, що виражає недолік інформації про який-небудь об'єкт, що володіє особливою формою і вимагає відповіді, пояснення;

4) пробно-пошукове дослідження, що проводиться до початку активного застосування розробленого методичного апарата з метою його доробки, уточнення.

9. Актуальність дослідження це:

1) набір інструктивних дій, що визначає їхню послідовність для одержання даних чи результатів у цілому;

2) методологічна характеристика дослідження, тобто обґрунтування актуальності припускає відповідь на питання: чому дану проблему потрібно в даний час вивчати?

3) особлива сфера наукового дослідження, що спрямовує науковий пошук;

4) теоретичний метод дослідження, сукупність гносеологічних операцій з науковими поняттями, у яких відбиваються явища, що виступають предметом дослідження.

10. До загальнонаукових методів наукових досліджень не відносяться:

- 1) теоретичні;
- 2) часткові;
- 3) емпіричні;
- 4) емпірико-теоретичні.

11. Гіпотеза дослідження (від грец. hypothesis - підстава, припущення) це:

- 1) одна із найпростіших моделей взаємодіючих систем;
- 2) метод дослідження, уявне чи практичне розкладання досліджуваного предмета чи явища на характерні для нього складені елементи, виділення в ньому окремих сторін, вивчення кожного елемента чи сторони явища окремо як частини одного цілого;
- 3) методологічна характеристика дослідження, наукове припущення, висунуте для пояснення якого-небудь явища і потребує перевірки на досвіді і теоретичному обґрунтуванні для того, щоб стати достовірним науковим знанням;
- 4) структурно-композиційна одиниця тексту, розділу книги, статті.

12. Ключове слово це:

- 1) короткий письмовий виклад змісту розмови, тексту;
- 2) слово чи словосполучення, найбільш повно і специфічно характеризує зміст наукового документу (тексту) чи його частини;
- 3) термін, що узагальнює поняття «елемент», «підсистема», «підструктура» і їхнього зв'язку;
- 4) формалізований метод аналізу змісту документів за допомогою математичних засобів.

13. Під метою наукового дослідження розуміють:

- 1) це наукове завдання, що охоплює певну область наукового дослідження.
- 2) науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими.

3) очікуваний кінцевий результат, який зумовлює загальну спрямованість і логіку дослідження.

4) метод пізнання, при якому об'єкт вивчають без втручання в нього, фіксують, вимірюють лише властивості об'єкта, характер його зміни.

14. Що ми розуміємо під темою дослідження?

1) це наукове завдання, що охоплює певну область наукового дослідження.

2) складне наукове завдання, що охоплює значну область дослідження й має перспективне значення.

3) науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими.

4) науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими.

15. Під проблемою розуміють:

1) це наукове завдання, що охоплює певну область наукового дослідження.

2) складне наукове завдання, що охоплює значну область дослідження, має перспективне значення, що потрібно вирішити в процесі дослідження.

3) це найбільш загальний емпіричний метод пізнання, у якому проводять не тільки спостереження й виміри, але й здійснюють перестановку, зміну об'єкта дослідження.

4) науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після

Література

Основна [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова [3, 4, 6, 7, 8, 13, 16]

Тема 3. РІВНІ ТА МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

■ **Мета заняття:** отримання знань щодо сутності методів наукового дослідження, розуміння відмінностей та сфери застосування загально- та конкретно наукових методів. Оволодіння навиками застосування основними методами наукового пізнання у сфері менеджменту соціокультурної діяльності. Отримання навиків визначення об'єкта та предмета наукового дослідження.

Ключові слова та терміни: абстрагування, аналіз, аналогія, гіпотеза, дедукція, діалектика, дослідження, експеримент, ідея, індукція, синтез, гіпотеза, припущення, узагальнення, факт, формалізація.

У ході практичного заняття здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача обговорюють наступні питання:

1. Методи і техніка наукової роботи.
2. Використання методів наукового пізнання.
3. Методи, що застосовуються на емпіричному й теоретичному рівнях досліджень.
4. Методи теоретичних досліджень.
5. Застосування логічних законів і правил наукових досліджень.

Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання та групової дискусії

1. Пізнавальний процес, сутність, елементи.
2. Рівні наукового дослідження (емпіричне і раціональне пізнання).
3. Поняття синергетики й евристики.
4. За якими критеріями класифікуються методи наукового дослідження?
5. Наведіть класифікацію методів дослідження за характером пізнавальної діяльності.
6. Наведіть класифікацію методів дослідження за способом організації досліджень.

7. Наведіть приклади методів кількісного оброблення даних та методів якісного оброблення даних.

8. Системний аналіз у прийнятті управлінських рішень.

9. Метод аналізу ієрархії. Його застосування у менеджменті соціокультурної діяльності.

10. Методика бенчмаркінгу у дослідженнях соціокультурних процесів.

Завдання 2. Тестові запитання

1. До методів наукових досліджень належать:

- 1) абстракція;
- 2) спостереження;
- 3) прогноз;
- 4) дедукція;
- 5) опитування.

2. Абстрагування (від лат. відволікати) це:

- 1) процес вичленовування якої-небудь ознаки об'єкта, досліджуваної системи, відволікання від інших;
- 2) результат уявного відволікання (абстрагування) тих чи інших визначених властивостей від безлічі властивостей досліджуваного конкретного предмета;
- 3) методологічна характеристика дослідження;
- 4) набір інструктивних дій, що визначає їхню послідовність для одержання даних чи результатів у цілому.

3. Методи дослідження це:

- 1) розумовий процес, спрямований на обґрунтування якого-небудь положення чи одержання нового висновку з декількох посилок;
- 2) шлях дослідження чи пізнання, теорія, навчання;
- 3) прийоми, процедури і операції емпіричного і теоретичного пізнання і вивчення явищ дійсності, що є знаряддям одержання наукових фактів;
- 4) теоретичний метод дослідження різних явищ, процесів і станів за допомогою їх реальних (фізичних) чи ідеальних (знакових, математичних) моделей.

4. Опитування це:

1) сукупність методів і форм представлення інформації (графіки, виміру показників), що дозволяють охарактеризувати вибірки даних;

2) вид психологічного тесту, призначений для виявлення різних сторін особистості випробуваного за допомогою набору тверджень, з якими респондент погоджується або не погоджується;

3) метод збору емпіричних даних про об'єктивні факти, думки, знання і т.д., заснований на безпосередньому (інтерв'ювання) чи опосередкованому (анкетування) взаємодії дослідника (інтерв'юера) з опитуваним (респондентом);

4) дослідницький підхід, що припускає відношення до вихованця як до особистості, як до самосвідомого суб'єкта власного розвитку і як до суб'єкта виховного впливу.

5. Конкретизація (від лат. згущений, ущільнений) це:

1) дослідницький підхід і принцип практики організації навчання і виховання, що розглядає об'єкт дослідження, практику з позиції цілісності і системності;

2) один із прийомів, використовуваних у процесі пізнання, за допомогою якого абстрактне поняття включається в різноманіття дійсних властивостей, зв'язків чи відносин;

3) короткий письмовий виклад змісту розмови, тексту;

4) складання конспектів літературних джерел різного типу. У науковому дослідженні використовується на етапі аналізу стану досліджуваного питання.

6. Синтез (від лат. складання, з'єднання) це:

1) метод, заснований на принципі системного підходу;

2) сукупність елементів і їхніх взаємозв'язків, що утворюють деяку, здатну до функціонування цілісність;

3) розумова діяльність, у процесі якої досліджувані об'єкти організуються у визначену систему на основі обраного принципу;

4) метод дослідження: практичне уявне з'єднання частин властивостей (сторін) досліджуваного об'єкта в єдине ціле.

7. Дедукція (від лат. deductio - виведення) це:

1) вид умовиводу і метод пізнання; перехід від загальних суджень до частки, від деяких пропозицій-посилок до їх наслідків; застосування встановленого загального положення до частки;

2) логічне міркування, у процесі якого з аргументів (доводів) виводиться істинність чи хибність тези. Демонстрація є третя складова частина всякого доказу;

3) визначник; те, що обумовлює що-небудь;

4) визначення поняття.

8. Експеримент це:

1) науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими;

2) це найбільш загальний емпіричний метод пізнання, у якому провадять не тільки спостереження й виміри, але й здійснюють перестановку, зміну об'єкта дослідження;

3) складне наукове завдання, що охоплює значну область дослідження й має перспективне значення;

4) складне наукове завдання, що охоплює значну область дослідження й має перспективне значення.

9. Індуктивний спосіб дослідження - це:

1) спосіб дослідження, при якому по приватних фактах і явищам установлюються загальні принципи й закони;

2) спосіб дослідження, при якому приватні положення виводяться із загальних;

3) спосіб наукового дослідження, що полягає в дослідженні явища в цілому, на основі об'єднання зв'язаних один з одним елементів у єдине ціле;

4) спосіб наукового дослідження, при якому явище розчленовується на складові частини.

10. Системний підхід це:

1) коли науковий аналіз об'єкта здійснюється не ізольовано, а як складне ціле, розглядається не тільки будова й властивість об'єктів, але й зв'язку його частин, підсистем, їхні функції і їхній взаємозв'язок з навколишнім світом;

2) у зміст включають загальні загальнонаукові, частки, спеціальні методи пізнання;

3) сукупність методів, застосовних у якій-небудь сфері діяльності (науки, політики); вчення про науковий метод пізнання;

4) вибір проблеми; знайомство з існуючими рішеннями; обґрунтована відмова від існуючих рішень; перебір різних варіантів рішень; рішення.

11. Дедуктивний спосіб:

1) спосіб дослідження, при якому за приватними фактами і явищами устанавлюються загальні принципи й закони;

2) спосіб дослідження, при якому по приватних фактах і явищам устанавлюються загальні принципи й закони;

3) спосіб наукового дослідження, при якому явище розчленовується на складові частини;

4) спосіб дослідження, при якому приватні положення виводяться із загальних.

12. Методи моделювання:

1) різноманітні методи за допомогою яких здійснюється побудова і дослідження прогностичних моделей об'єкта прогнозування;

2) процес конструювання математичної моделі реальної системи;

3) концепцією цих методів є припущення про безперервність розвитку більшості процесів реального життя;

4) базується на збиранні та систематизації як індивідуальних, так і колективних оцінок, аналізуються і «об'єктивуються» їх суб'єктивні параметри.

13. Категорія (від грец. *kategoria*) це:

1) визначення конкретного об'єкта й всебічне, достовірне вивчення його структури, характеристик, зв'язків на основі розроблених у науці принципів і методів пізнання, а також одержання корисних для діяльності людини результатів, впровадження у виробництво й одержання ефекту;

2) область науки, що поєднує методи кількісної оцінки якісних даних;

3) широке поняття, у якому відображені найбільш загальні та істотні властивості, ознаки, зв'язки і відносини предметів, явищ об'єктивного світу.

4) кількісне вираження, опис якісних ознак об'єктів, явищ за допомогою показників і індикаторів з метою їх формалізації шляхом спеціальних кванторів.

14. Методика це:

1) сукупність дій, що виконуються за допомогою засобів вимірювання з метою знаходження числового значення вимірюваної величини у прийнятих одиницях виміру;

2) фіксована сукупність прийомів практичної діяльності, що призводить до заздалегідь визначеного результату;

3) це пізнавальна операція, що лежить в основі умовиводів щодо схожості чи відмінності об'єктів (або ступенів розвитку одного й того ж об'єкта) та виявлення якісних і кількісних характеристик предметів, процесів, явищ;

4) Опис - пізнавальна операція, що полягає у фіксуванні результатів дослідження (спостереження чи експерименту) за допомогою певних систем позначень, що прийняті у науці.

15. Опис це:

1) фіксована сукупність прийомів практичної діяльності, що призводить до заздалегідь визначеного результату;

2) сукупність дій, що виконуються за допомогою засобів вимірювання з метою знаходження числового значення вимірюваної величини у прийнятих одиницях виміру;

3) це пізнавальна операція, що лежить в основі умовиводів щодо схожості чи відмінності об'єктів (або ступенів розвитку одного й того ж об'єкта) та виявлення якісних і кількісних характеристик предметів, процесів, явищ;

4) пізнавальна операція, що полягає у фіксуванні результатів дослідження (спостереження чи експерименту) за допомогою певних систем позначень, що прийняті у науці.

Література

Основна [1, 2, 3, 5]

Додаткова [4, 5, 8, 9, 13, 16]

Змістовий модуль 2.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 4. ТЕХНОЛОГІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ

■ **Мета заняття:** отримання знань про основи організації наукового дослідження, його етапи. Здобуття навиків пошуку наукової проблеми, формулювання наукової гіпотези, наукової новизни дослідження. Отримання навиків складання плану наукової роботи.

Ключові слова та терміни: наукове дослідження, інформація, інформаційні ресурси, інформаційний ринок, наукове видання, навчальне видання, довідкове видання, інформаційне видання, первинна, вторинна інформація, мета наукового дослідження, теоретичний рівень дослідження, проблема, гіпотеза, теорія, факти, емпіричні узагальнення, закони (залежності), тема, об'єкт, предмет дослідження, мета дослідження, актуальність проблеми, наукова новизна, теоретична, практична значущість.

У ході практичного заняття здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача обговорюють наступні *питання*:

1. Стадії наукового дослідження.
2. Генерування та ідентифікація наукової ідеї.
3. Гіпотеза наукового дослідження.
4. Моніторинг стану обраної проблеми.
5. Вибір теми наукового дослідження.
6. Формування структурних елементів наукового дослідження.
7. Порядок складання плану наукової роботи.

Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання та групової дискусії

1. Процес збору та аналізу наукової інформації.
2. Наукометричні бази даних та робота з ними.
3. Порівняльна характеристика окремих структурних форм науково-дослідницької роботи.
4. Напрямки дослідницької діяльності.
5. Способи і прийоми дослідницької діяльності.
6. Відмінність наукового пізнання від звичайного, художнього та інших способів опанування реальної дійсності.
7. Закони єдності та боротьби протилежностей, якості та кількості, заперечення та їх роль в процесі пізнання.
8. Дослідження як відображення і як творчість.

Завдання 2. Сформулюйте ідею, на якій ґрунтується власне наукове дослідження.

Завдання 3. Сформулюйте гіпотезу, яку висуваєте для пояснення процесу чи явища, і яку будете перевіряти у власних наукових дослідженнях.

Завдання 4. Тестові запитання

1. Етапи наукового дослідження передбачають таку послідовність:

- 1) вивчення основних джерел за темою дослідження;
- 2) визначення теми дослідження;
- 3) окреслення об'єкта і предмет;
- 4) постановка проблеми;
- 5) написання висновків, рекомендацій тощо;
- 6) вибір методів, аналіз даних;
- 7) оформлення.

2. Компіляція у науковому дослідженні передбачає:

- 1) запозичення доповіді;
- 2) привласнення чужих ідей;
- 3) включення чужого тексту у власну монографію;
- 4) реферування інших текстів;
- 5) створення автореферату на підставі чужої дисертації.

3. Теза - це коротко сформульовані основні положення:

- 1) доповіді;
- 2) словника;
- 3) кінофільму;
- 4) каталогу;
- 5) лекції.

4. Анотація - це:

- 1) реферат;
- 2) вторинний документ;
- 3) плагіат;
- 4) оригінальний твір;
- 5) конспект.

5. Основні функції анотації:

- 1) сигнальна;
- 2) пошукова;
- 3) творча;
- 4) рекламна.

6. Анотація (з лат. примітка, позначка) це:

- 1) думка, істинність якої перевірена і доведена практикою і яка тому може бути приведена в обґрунтування істинності чи хибності іншого положення;
- 2) коротка роз'яснювальна чи критична примітка, що впливає за бібліографічним описом якого-небудь твору (на звороті титульного листа, книги, на каталожній картці і т.д.);
- 4) складова частина всякого доказу;
- 4) всі відповіді вірні.

7. Форми апробації результатів наукового дослідження:

- 1) колоквиум;
- 2) курсова робота;
- 3) конференція;
- 4) симпозіум;
- 5) збори трудового колективу.

8. Глосарій (від лат. glossarium це - словник перекладів чи тлумачень слів, висловлювань) це:

1) тлумачний словник термінів чи виразів до якого-небудь тексту.

2) структурно-композиційна одиниця тексту, розділу книги, статті;

3) один із засобів бібліографічного представлення термінів;

4) повний систематизований набір термінів у будь-якій області знання.

9. Висновки це:

1) етап дослідження; який припускає використання операцій порівняння, узагальнення та ін.;

2) частина всієї досліджуваної (генеральної) сукупності, що виступає як безпосередній об'єкт вивчення за розробленою методикою чи програмою добору;

3) метод дослідження, спрямований на аналіз вже існуючих (раніше добутих в інших дослідженнях) даних відповідно до нових задач.

4) стиснутий узагальнений виклад самих істотних, з погляду автора, результату, отриманих у результаті дослідження.

10. Кваліфікаційна наукова робота, у якій містяться результати дослідження у вигляді рукопису - це:

1) реферат;

2) магістерська робота;

3) наукова стаття;

4) дисертація.

11. Що таке наукова проблема:

1) це суперечлива ситуація, яка потребує рішення;

2) комплекс невирішених питань, пізнавальний процес яких охоплює вивчення певних об'єктів, явищ чи процесів, їх узгодженість, суперечності, взаємозв'язки, взаємодію та впливи;

3) проблема, на вирішення якої спрямовано наукове дослідження;

4) всі відповіді вірні.

12. Що таке дослідницька парадигма:

- 1) сукупність наукових тверджень, які потребують ґрунтовного доведення і підтвердження;
- 2) форма узагальненого відображення дійсності в мисленні, знання, що мають строгу визначену форму;
- 3) наукова точка зору, яка висувається дослідником, але не є визнаною у широкому науковому загалі;
- 4) система наукових поглядів, що становлять ґрунтовне вчення і постійно удосконалюються.

13. Що таке дослідницька теорія:

- 1) сукупність наукових тверджень, які потребують ґрунтовного доведення і підтвердження;
- 2) форма узагальненого відображення дійсності в мисленні, знання, що мають строгу визначену форму;
- 3) наукова точка зору, яка висувається дослідником, але не є визнаною у широкому науковому загалі;
- 4) система наукових поглядів, що становлять ґрунтовне вчення і постійно удосконалюються.

14 . Науковий звіт - це:

- 1) наукова праця у вигляді книги, що містить повне або поглиблене дослідження однієї дослідницької проблеми чи теми, яка належить одному або декільком авторам;
- 2) кваліфікаційна наукова праця у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії, що містить висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, а також характеризується єдністю змісту;
- 3) стислі й конкретно викладені основні положення певного наукового дослідження (наукової позиції), які найчастіше доповідаються та друкуються на наукових конференціях;
- 4) науково-технічний документ, що містить систематизовані дані про науково-дослідну роботу, описує результати науково-технічного дослідження в невеликій та обмеженій кількості примірників.

15. Дисертація - це:

1) наукова праця у вигляді книги, що містить повне або поглиблене дослідження однієї дослідницької проблеми чи теми, яка належить одному або декільком авторам;

2) кваліфікаційна наукова праця у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії, що містить висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, а також характеризується єдністю змісту;

3) опубліковані в певному науковому чи науково-популярному журналі або збірнику наукових праць і структуровані результати авторського чи колективного дослідження;

4) стислі й конкретно викладені основні положення певного наукового дослідження (наукової позиції), які найчастіше доповідаються та друкуються на наукових конференціях.

Література

Основна [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова [1, 3, 4, 7, 10, 13]

Тема 5. УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

■ **Мета заняття:** здобуття знань про порядок оформлення результатів наукової роботи. Розуміння особливостей наукового стилю та вимог до викладення матеріалів дослідження. Отримання знань та навиків оформлення списку літературних джерел. Розуміння поняття академічної доброчесності та здобуття навиків перевірки наукових робіт на унікальність.

Ключові слова та терміни: актуальність, гіпотеза, плановість, проблема, самоорганізація, творчий підхід, варіант, висновки, вступ, додатки, завдання, зміст, мета, науковий керівник, розділ, рукопис, аббревіатура, література, методи дослідження, наукова новизна, текст, титульний аркуш, практичне значення.

У ході практичного заняття здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача обговорюють наступні *питання*:

1. Загальний порядок оформлення наукової роботи.
2. Порядок формування окремих елементів наукової роботи.
3. Оформлення списку використаних джерел.
4. Плагіат у наукових публікаціях: види та сервіси перевірки тексту на унікальність.
5. Випускна кваліфікаційна робота: основні вимоги, структура, оформлення, процедура рецензування та захисту.
6. Поняття академічної доброчесності та її роль у вищій освіті.

Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання та групової дискусії

1. Складання плану наукового дослідження та підготовка обґрунтування теми магістерської роботи.

2. Структура та технічне оформлення магістерської роботи.

3. Мовні структури та стильові особливості навчально-дослідної роботи.

4. Типові помилки при підготовці публікацій і доповідей.

5. Правові аспекти наукового дослідження.

Завдання 2. Підготовка наукового дослідження

1. Визначити тему наукового дослідження (стаття/тези).

2. Здійснити інформаційний пошук та проаналізувати літературні джерела щодо висвітлення вибраної тематики наукового дослідження науковцями України та зарубіжжя.

3. Обґрунтувати актуальність проблемного питання, що розглядається.

4. Визначити мету та завдання дослідження.

5. Викласти результати дослідження шляхом висвітлення основних положень, особистих ідей, думок, отриманих наукових фактів, закономірностей, тенденцій тощо.

6. Зробити загальний висновок, що містить узагальнення дослідження і певні рекомендації, їх значення для теорії і практики, суспільну, соціальну значущість.

Завдання 3. Оцінювання запропонованого викладачем переліку літератури щодо наявності порушень в оформленні. Складання переліку типових помилок при оформленні літературних джерел.

Завдання 4. Тестові запитання

1. До форм узагальнення результатів наукового дослідження не відноситься:

- 1) тези доповідей;
- 2) наукова стаття;
- 3) дисертація;
- 4) конспект.

2. До методів зведення і обробки результатів експериментальних досліджень відносяться:

- 1) теоретичні, емпіричні, прикладні;
- 2) статистичні, графічні, табличні;

- 3) філософські, математичні, статистичні;
- 4) всі відповіді вірні.

3. Систематизація як метод наукового дослідження – це:

- 1) впорядкування набору інформації (зібраної, обробленої та проаналізованої) за певною структурою;
- 2) класифікація за певним показником, притаманним усій сукупності даних;
- 3) групування за двома і більше ознаками і слугує для виявлення їх взаємозв'язку, взаємозалежності;
- 4) всі відповіді вірні.

4. Відзив про актуальність та зміст наукової роботи має назву:

- 1) реферат;
- 2) конспект;
- 3) рецензія;
- 4) стаття.

5. Список використаних джерел оформлюється:

- 1) в порядку використання джерел в тексті;
- 2) у хронологічному порядку;
- 3) у алфавітному порядку;
- 4) всі відповіді вірні

6. Основне призначення довідкової анотації:

- 1) подати інформацію про документ;
- 2) полегшити пошук необхідних джерел;
- 3) уточнити ті вихідні дані, що відсутні в бібліографічному описі;
- 4) дати рекомендацію читачеві.

7. Теза – це коротко сформульовані основні положення:

- 1) доповіді;
- 2) словника;
- 3) кінофільму;
- 4) каталогу;
- 5) лекції.

8. Визначте правильну послідовність елементів наукової статті:

- 1) мета та завдання;
- 2) виклад основного матеріалу;
- 3) актуальність теми;
- 4) аналіз останніх досліджень;
- 5) висновки та перспективи подальших досліджень;
- 6) постановка проблеми.

9. Державна система впровадження не включає такий рівень, як:

- 1) окремі індивіди;
- 2) державний;
- 3) галузевий;
- 4) розробники і виробничі організації.

10. Формою впровадження результатів наукового дослідження у навчальний процес є:

- 1) виготовлення експериментального зразка;
- 2) поширення анотованих тематичних добірок і видань;
- 3) проведення нарад;
- 4) включення результатів наукового дослідження у підручники та модернізація існуючих курсів лекцій.

11. Перспективність теми науково дослідження визначається шляхом:

- 1) визначення витрат на наукове дослідження;
- 2) розрахунку річної економії;
- 3) співставлення очікуваного економічного ефекту та витрат на наукове дослідження;
- 4) визначення її актуальності, значення для розвитку певної сфери науки або практичної діяльності.

12. Ефективність науково-дослідної роботи організації визначається:

- 1) сумарною економічною ефективністю від впроваджених результатів досліджень;
- 2) фондом оплати праці;
- 3) кількістю працівників;
- 4) кількістю авторських свідоцтв і патентів.

13. До об'єктів бібліографічного опису не відносять:

- 1)книги;
- 2)брошури;
- 3)статті;
- 4)реферати.

14. Першим етапом організації збору інформації є:

- 1)особисті контакти зі спеціалістами із даної сфери;
- 2)визначення об'єкта обстеження, або кола питань, що будуть вивчатись;
- 3)вивчення архівних документів;
- 4)пошук у мережі Internet.

15. Поставте відповідності між такими властивостями інформації:

- 1) Вірогідність – вчасність надходження інформації;
- 2) Корисність – відповідність інформації реальному стану речей;
- 3) Актуальність – цінність інформації для її одержувача;
- 4) Зрозумілість – достатність інформації для досягнення певної мети;
- 5) Повнота – здатність отримувача усвідомити зміст повідомлення.

Література

Основна [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова [1, 3, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15]

Тема 6. АПРОБАЦІЯ ТА ПУБЛІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

■ **Мета заняття:** здобуття знань про способи апробації результатів наукового дослідження. Розуміння специфіки різних видів наукової продукції. Отримання навиків підготовки та оформлення тез доповіді за результатами наукового дослідження.

Ключові слова та терміни: апробація, публікація, дисертація, кваліфікаційна робота, магістерська робота, стаття, тези, конференція, реферат, звіт про наукову роботу, вимоги, оформлення наукової роботи.

У ході практичного заняття здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача обговорюють наступні *питання*:

1. Наукова стаття та вимоги до її написання і оформлення.
2. Структура наукового реферату і наукових тез.
3. Доповідь на науковій конференції.
4. Структура звіту про результати наукових досліджень.

Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання та групової дискусії

1. Оцінювання результатів дослідження.
2. Впровадження та ефективність наукових досліджень
3. Поняття про індекс цитувань
4. Критерії практичної значущості дослідження
5. Вимоги до наукової статті. Фахові періодичні видання.
4. Підготовка тез доповіді за темою дипломної роботи для участі у науковій конференції

Завдання 2. Підготувати розгорнуту доповідь-презентація на одну із тем

1. Підготовка наукового реферату з виокремленням обов'язкових елементів: актуальності, виклад основних результатів дослідження, висновки, літературні джерела; рецензія (відгук) на реферат; презентація реферату та обговорення недоліків.

2. Підготовка наукової статті з виокремленням обов'язкових елементів: анотації, актуальності, мети, завдань, методології та методів дослідження, результатів дослідження, оформлення списку використаної літератури, References; рецензія (відгук) на статтю; пошук наукового видання для публікації статті.

3. Виступ на науково-практичній конференції: підготовка, виступ, визначення основних правил та типових помилок презентації результатів наукового дослідження на науково-практичній конференції.

Завдання 3. Ситуаційна вправа «Моделювання захисту дипломної роботи у ДЕК», групове обговорення з формулюванням типових помилок при захисті дипломної роботи.

Завершенням ситуаційної вправи є формулювання висновків про основні правила організації та проведення наукових досліджень у сфері менеджменту соціокультурної діяльності.

Завдання 4. Тестові запитання

1. Кваліфікована наукова робота, у якій містяться результати дослідження у вигляді рукопису – це:

- 1) реферат;
- 2) магістерська робота;
- 3) наукова стаття;
- 4) дисертація.

2. Бібліографічні посилання оформлюються за допомогою:

- 1) круглих дужок;
- 2) квадратних дужок;
- 3) тире.

3. Захист дисертації відбувається на засіданні:

- 1) спеціалізованої вченої ради;
- 2) кафедри;
- 3) факультету;
- 4) трудового колективу навчального закладу.

4. Список використаних джерел оформлюється:

- 1) в порядку використання джерел в тексті;
- 2) у хронологічному порядку;
- 3) у алфавітному порядку.
- 4) всі відповіді вірні.

5. Авторський (друкований) аркуш - це:

- 1) 1 друкована сторінка;
- 2) 40 тис. знаків;
- 3) 20 сторінок машинопису;
- 4) 3 тис. кв. м відбитків (ілюстрацій, карт тощо).

6. Анотація - це:

- 1) оригінальний твір;
- 2) вторинний документ;
- 3) інформаційний елемент;
- 4) реферат;
- 5) конспект.

7. Основною метою тез наукової доповіді є:

- 1) апробація результатів дослідження;
- 2) виклад результатів дослідження;
- 3) зведення і обробка результатів дослідження.

8. Депонованими називаються наукові роботи, що:

- 1) виконані індивідуально або в співавторстві і розраховані на обмежене коло користувачів;
- 2) видані засобами масової поліграфії (книги, журнали, брошури);
- 3) всі відповіді вірні.

9. Кінцевою формою реалізації науково-дослідної роботи є:

- 1) оформлення звіту;
- 2) захист звіту та результатів;
- 3) практичне впровадження.

10. Формою впровадження результатів наукового дослідження у навчальний процес є:

- 1) виготовлення експериментального зразка;
- 2) поширення анотованих тематичних добірок і видань;
- 3) проведення нарад;
- 4) включення результатів наукового дослідження у підручники та модернізація існуючих курсів лекцій.

11. Віддача від якого типу досліджень є швидшою:

- 1) прикладних;
- 2) фундаментальних;
- 3) експериментальних;
- 4) пошукових.

12. Бібліографічний список, що розміщується у виданні після основного тексту має назву:

- 1) прикнижковий;
- 2) список літератури до розділу;
- 3) пристатейний;
- 4) всі відповіді вірні.

13. Відомості про особливості розвитку колективу відносяться до:

- 1) соціальної інформації;
- 2) економічної інформації;
- 3) технічної інформації;
- 4) додаткової інформації

14. Першим етапом організації збору інформації є:

- 1) особисті контакти зі спеціалістами із даної сфери;
- 2) визначення кола питань, що будуть вивчатись;
- 3) вивчення архівних документів;
- 4) пошук у мережі Internet.

15. Кваліфікована наукова робота, у якій містяться результати дослідження у вигляді рукопису - це:

- 1) реферат;
- 2) дипломна робота;
- 3) наукова стаття;
- 4) дисертація.

Література

Основна [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова [1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15]

Розділ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти є важливою складовою у підготовці кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до компетентної професійної діяльності на рівні світових стандартів. Самостійність – це інтегральна якість особистості, яка визначає її можливості здійснювати самостійну роботу на основі формування якостей рефлексивного керування. Самостійна робота спрямовується на закріплення практичних навичок в проведенні досліджень, впровадження їх результатів у практику діяльності організацій та установ соціокультурної сфери.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані магістрантам:

1. Закріплення лекційного матеріалу.
2. Робота з рекомендованими літературними джерелами.
3. Підготовка до практичного заняття, дискусій, робота в малих групах.
4. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань на запитання, які винесені для самостійного вивчення.
5. Робота над виконанням реферативних завдань та підготовка презентацій.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Генезис наукознавства.
2. Сутність , структура і класифікація науки
3. Наука: історичний аспект та сучасні пріоритети.
4. Етапи розвитку науки.
5. Значення курсу методологія наукових досліджень для наукової підготовки магістра.
6. Історія української науки. Формування наукової дисципліни «Менеджмент соціокультурної діяльності».
7. Діяльність Національної Академії Наук України.
8. Кадрове забезпечення наукових досліджень.
9. Особливості розвитку сучасного етапу науки.
10. Об'єкти та суб'єкти наукового дослідження.
11. Поняття та класифікація науки.
12. Сучасні наукові пріоритети України у сфері культури та мистецтва.
13. Інтеграція та диференціація в науці.
14. Організаційна структура наукових досліджень в Україні.
15. Наукове дослідження. Види наукових досліджень.
16. Місце ідеї та гіпотези у науковому дослідженні.
17. Закон, закономірність, теорія як елементи наукового пізнання.
18. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання.
19. Класифікація об'єктів наукового пізнання. Вимоги до класифікації.
20. Методологія, метод, методика в наукових дослідженнях.
21. Методологічний апарат наукового дослідження.
22. Теоретичні методи дослідження.
23. Емпіричні методи дослідження.
24. Загальнологічні методи дослідження.
25. Системний підхід у науці.
26. Гіпотетико-дедуктивний метод наукових досліджень.
27. Синтез і аналіз, особливості його застосування у соціокультурній сфері.

28. Системний підхід як метод наукового дослідження.
29. Наукове пізнання: сутність, об'єкти, суб'єкти.
30. Методи наукового пізнання.
31. Процес проведення наукового дослідження.
32. Складання календарного плану дослідження.
33. Форми узагальнення результатів досліджень.
34. Завершення і представлення результатів наукового дослідження.
35. Наукова публікація.
36. Наукова монографія, наукова стаття, реферат.
37. Порядок практичного впровадження результатів дослідження.
38. Визначення ефективності наукового дослідження.
39. Вимоги до написання курсових, бакалаврських та дипломних робіт.
40. Поняття «інформація», її сутність, роль та типологія.
41. Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії.
42. Розрахунок економічної ефективності наукових досліджень.
43. Класифікація інформаційного забезпечення наукових досліджень.
44. Економічна інформація, її класифікація і призначення у науково-дослідному процесі.
45. Кодування економічної інформації та використання її у науково-дослідному процесі.
46. Фактографічна інформація та використання її у науково-дослідному процесі.
47. Носії економічної інформації і використання їх у науково-дослідному процесі.
48. Методика пошуку першоджерел.
49. Гіпотези та докази у наукових дослідженнях.
50. До історії наукових ступенів та вчених звань в Європі.
51. До історії наукових ступенів та вчених звань в Америці.
52. Підготовка наукових кадрів, вчені ступені та звання в Україні
53. Ступенева освіта в Україні: наукові ступені сьогодення.
54. Особливості підготовки наукових кадрів в Україні у світлі вступу у Болонський процес.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бабайлов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Харків: Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т; Бровін О. В., 2019. 148 с.
2. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2018. 352 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень. Підручник. Ювілейна серія НЮУ 215 років. Харків: В-во «Право», 2019. 368 с.
4. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
5. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

Додаткова

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. К.: Таксон, 2017. 234 с.
2. Васюк О., Майданюк Н. Організація контролю навчання студентів. К.: Вісник книжкової палати, 2009. 50 с.
3. Гончарук І. В., Юрчук Н. П. Організація єдиного електронного науково-освітнього простору сучасного університету. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 12. С. 54-66.
4. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Харків, ХНАУ, 2017. 272 с.
5. Дубницький В. І., Науменко Н. Ю., Федулова С. О. Методологія наукових досліджень в інформаційній економіці: навч. посіб. / заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Дубинського В. І.; Держ. ВНЗ «Укр. держ. хім.-технол. ун-т». Дніпро: ДВНЗ УДХТУ, 2019. 443 с.

6. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Дата оновлення: 23.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 17.04.2023).

7. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.

8. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навч. посібник 2-ге вид., доп. і перероб. К.: Алерта, 2019. 492 с.

9. Медведєва В. М. Основи наукових досліджень. Практикум. К.: Ліра-К, 2017. 84 с.

10. Медвідь В., Данько Ю, Кобилянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми: Університетська книга, 2020. 219 с.

11. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / Добронравова С. І. та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.

12. Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 028 Менеджмент соціокультурної діяльності / Укладач: Л. С. Ладонько. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2023. 56 с.

13. Носачова Ю., Іваненко О., Радовенчик Я. Основи наукових досліджень. К.: Кондор, 2020. 132 с.

14. Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті: Україна 2017 / Переклад з англ.; Інститут розвитку освіти. К.: Таксон, 2017. 184 с.

15. Основні вимоги до оформлення бібліографічного опису документів. URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/zrazky-bibliografichnykh-opysiv>

16. Шишкіна Є. К., Носирєв О. О. Методологія наукових досліджень навч. посіб. Х.: Вид-во «Діса плюс», 2014. 200 с.

Інформаційні ресурси

1. Портал сучасних освітніх (педагогічних) е-ресурсів. URL: <http://www.intellect-invest.org.ua> (дата звернення: 14.04.2023).

2. Репозитарій Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка URL: <http://erpub.chnpri.edu.ua:8080/jspui/> (дата звернення: 14.04.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади оформлення списку використаних джерел,
відповідно до ДСТУ 8302:2015

<i>Приклади</i>	
<i>КНИГИ</i>	
<i>Однотомні видання</i>	
один автор	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.</p> <p>Кузніченко С. О. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»: наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.</p> <p>Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.</p> <p>Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
два автори	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.</p> <p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах : практич. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.</p> <p>Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія «Наукові доповіді»).</p> <p>Сташис В. В., Бажанов М. И. Преступления против личности в УК УССР и судебной практике. Изд. 2-е, испр. и доп. Харьков: Вища шк., 1987. 216 с.</p>

<i>Приклади</i>	
три автори	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.</p> <p>Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейніков Д. О. Науково-практичний коментар до розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України) / Служба безпеки України. Харків: Право, 2016. 232 с. (Бібліотека слідчого).</p> <p>Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.</p>
чотири і більше авторів	<p>Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.</p> <p>Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.</p> <p>Постклассическая онтология права: монография / С. И. Максимов и др.; С.-Петербург. гос. ун-т; общ. ред. И. Л. Честнов. Санкт-Петербург: Алетейя, 2016. 688 с. (Толкование источников права).</p> <p>The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.</p>
автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	<p>Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с.</p> <p>Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с.</p> <p>Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.</p> <p>Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p.</p>
автор(и) та перекладач(и)	<p>Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. С итал. М. М. Исаев. Киев: Ин Юре, 2014. 240 с. (Памятники правовой мысли).</p>

<i>Приклади</i>	
	<p>Питерс Т., Уотермен Р. В поисках эффективного управления (опыт лучших компаний) / ред. Л. И. Евенко; пер.: Д. Васильев, В. Зотов. Москва: Прогресс, 1986. 424 с.</p> <p>Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p.</p>
без автора	<p>Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»; т. 1).</p> <p>Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.</p> <p>Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / ред. М. І. Хавронюк. Київ: Дакор, 2016. 496 с.</p> <p>Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.</p> <p>Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.</p> <p>Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 30 верес. 2016 р. Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.</p> <p>Twenty-four hours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 p.</p>
<i>Багатомні видання</i>	
	<p>Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. Наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с.</p> <p>Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p>

<i>Приклади</i>	
	<p>Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.</p> <p>Кучерявенко Н. П. Курс податкового права: в 6 т. Харків: Право, 2007. Т. 4: Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: у 4 т. / ред. О. В. Стовба. Харків: Апостиль, 2015. Т. 2. 329 с.</p> <p>Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. Наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p>
<i>ІНШІ ВИДАННЯ</i>	
автореферати дисертацій	<p>Кравчук В. М. Припинення корпоративних право-відносин в господарських товариствах: автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с.</p> <p>Лісов О. С. Новітня вітчизняна історіографія створення та діяльності розвідки і контррозвідки України у 1917-1991 роках: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняхівського. Київ, 2017. 20 с.</p>
дисертації	<p>Сокуренко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 573 с.</p> <p>Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.</p> <p>Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.</p>
архівні документи	<p>Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71.</p>

<i>Приклади</i>	
	<p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1-3.</p> <p>Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1-7.</p>
патенти	<p>Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов.</p> <p>Харьков: ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ 2006-4).4</p>
стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107- 1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>

<i>Приклади</i>	
бібліографічні показники	<p>Володимир Володимирович Сташис: (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків: Право, 2010. 108 с. (Біографія і бібліографія вчених-правознавців).</p> <p>Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків: Одиссей, 2003. 128 с.</p> <p>Систематизований показчик матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997–2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 11 с.</p>
каталоги	<p>Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. Сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.</p>
<i>ЧАСТИНА ВИДАННЯ</i>	
розділ книги	<p>Борисова В. И. Право частной собственности в системе социальноэкономических прав и свобод граждан и пути его реализации. Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография / ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков: Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99.</p> <p>Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності.</p> <p>Кримінологія. Загальна та Особлива частини: підручник / ред. В. В. Голіна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.</p> <p>Тацій В. Я. Повертаючись до питання боротьби зі злочинами у сфері приватизації. Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю. Харків: Право, 2010. С. 221–229.</p>

<i>Приклади</i>	
	<p>Хряпінський П. Кримінально-правові засоби заохочення у публічному праві України. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / за ред.: О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв: Гліон, 2016. С. 87-109.</p> <p>O'Neil J. M., Egan J. Men's and women's gender role journeys: A metaphor for healing, transition, and transformation. Gender issues across the life cycle / Ed. B. R. Wainrib. New York, NY: Springer, 1992. P. 107-123.</p>
тези, доповідь	<p>Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7-9.</p> <p>Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні: матеріали ХХІІ Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47-49.</p> <p>Шаповал В. Свобода та «природні права» людини як основа людського виміру права. Антропологія права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи): матеріали першого всеукр. круглого столу, м. Львів, 16-17 верес. 2005 р. Львів: Край, 2006. С. 286-295.</p> <p>Wu C. K., Makhlof M. M. Predicting the response of Aluminium casting alloys to heat treatment. Light Metals 2011: Proceedings of the technical sessions presented by the TMS Aluminium Committee at the TMS 2011 Annual Meeting & Exhibition, San Diego, California, USA, 27 February - 3 March, 2011. Hoboken, NJ: Wiley, 2011. P. 834-836.</p>
стаття з довідкового видання	<p>Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.</p> <p>Гончаренко В. Д. Повне зібрання законів Російської імперії. Велика українська юридична енциклопедія. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. С. 573-574.</p>

<i>Приклади</i>	
	<p>Ріяка В. О. Декларація митна. Юридична енциклопедія. Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 2. С. 29.</p> <p>Bergmann P. G. Relativity. The New Encyclopedia Britannica. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.</p>
стаття з періодичного видання (журнал, газета)	<p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. Часопис Київського університету права. 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. Право України. 2009. № 10. С. 57–60.</p> <p>Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. Journal of Higher Education. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480.</p> <p>Середа М. Мирні зібрання: практика адмін. судів 2015 р. Юридичний вісник України. 2016. 12–18 лют. (№ 6). С. 5.</p> <p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. Голос України. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p> <p>Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. New York Times. 2010. March 31. P. C1.</p>
рецензії	<p>Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. Віче. 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Третякова В. Г. Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с.</p> <p>Драч О. О. [Рецензія]. Український історичний журнал, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.</p> <p>Csikos R., Garcia E., Worley R. Book Reviews. Journal of Criminal Justice Education. 2010. Vol. 21, No. 1. P. 93–99. Review of the book: Beck E., Britto S.,</p> <p>Andrews A. In the shadow of death: Restorative justice and death row families. Oxford, NY: Oxford University Press, 2007. 336 p.</p>

<i>Приклади</i>	
<i>ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ</i>	
<i>приклади</i>	<p>Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. Проблеми законності. 2016. Вип. 135. С. 39–51. DOI: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852.</p> <p>Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; Костянтинівка, Сектор «С» АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Colletta L. Political satire and postmodern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p> <p>Feminism. Encyclopædia Britannica online. URL: http://www.britannica.com/EBchecked/topic/724633/feminism.</p> <p>Trammell A. Magic: The gathering in material and virtual space: An ethnographic approach toward understanding players who dislike online play. Meaningful Play 2010: October 21–23, 2010, East Lansing, MI. URL: http://meaningfulplay.msu.edu/proceedings2010/mp2010_paper_42.pdf (Last accessed: 17.03.2017).</p>

Приклади

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків:Право, 2016. 82 с.

Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.

Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.

Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. Освіта. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2-4.7

Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. Голос України. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у ред. наказу від 26.12.2012 р. № 1950/5). Офіційний вісник України. 2013. № 3. Ст. 91.

Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.

Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: постанова Каб. Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. Офіційний вісник України. 1998. № 28. Ст. 1062.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 12.03.2022. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page> (дата звернення: 17.03.2022).

Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18> (дата звернення: 17.03.2017).

приклади

Приклади

Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: від 15.09.2016 р. № 5132. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60035 (дата звернення: 17.03.2017).

Ухвала апеляційного суду Полтавської області від 27 серпня 2014 р., судова справа № 551/818/14-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41131992#> (дата звернення: 17.06.2016).

Case of Benham v. The United Kingdom (Application no. 19380/92): Judgment

European Court of Human Rights, 10 June 1996. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57990> (Last accessed: 17.03.2017).

Навчально-методичне видання

ЛАДОНЬКО Людмила Степанівна

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

З НАУКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДОЛОГІЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

**(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю**

**028 Менеджмент соціокультурної діяльності
галузі знань 02 Культура і мистецтво)**

Технічний редактор
Комп'ютерна верстка
та макетування

О. Клімова

О. Клімова

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р.*

Підписано до друку 10.05.2023 р. Формат 60 x 84 1/16.

Ум. друк. арк. 3,72. Обл.-вид. арк. 2,21.

Наклад 50 прим. Зам. № 037.

Редакційно-видавничий відділ НУЧК імені Т. Г. Шевченка,
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53,
тел. 941-102.

nuchk.tipograf@gmail.com

